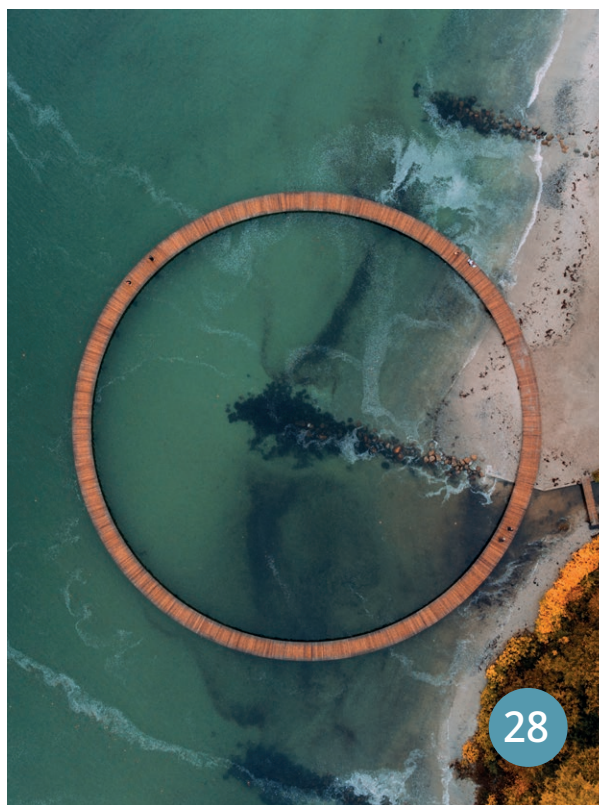

Strategisk byledelse – fra vision til strategi

TRYGGE BYER
Et fælles
ansvar

**BYPLAN-
MØDET 2024**
Ses vi i Odense ?

1000 PLANER
Steds- og
områdeudvikling

Leder: En god robust strategi kan sikre, at visionen ikke forsvinder!	3
Nyt fra netværket	4
Kulturmiljø, stedets fortælling – mellem fortid og nutid	13
PLAN22+: Fire veje til at reducere CO ₂ -udledningen via byplanlægning	14
Hvordan skaber vi trygge byer for alle?	16
Repræsentantskabsmøde 2024: Gerne mere kant	18
Strategisk byledelse – fra vision til strategi	20
Udviklingsplanlægning i Danmark: Undersøgelse af ikke- lovbundne planer for steds- og områdeudvikling	24
Forskningsprojekt sætter fokus på omstillingen til bæredygtige bysamfund	28
Kurser og konferencer – ses vi?	30

dansk byplan
laboratorium

Rådhusstræde 6. 1. sal,
1466 København K

Redaktion
Michael Nørgaard (ansv.)

Nyt fra Netværket og korrektur
Charlotte Odgaard
Sjælland

Kontakt
Tlf.: 33 13 72 81
Mail: mn@byplanlab.dk
www.byplanlab.dk

Annoncer
mn@byplanlab.dk
bestilles senest
15. august 2024

Forsidefoto
Wirestock

Layout
Anders Tornberg,
Antistandard

Oplag: 3.350

Tryk: KLS PurePrint

ISSN 1602-9038

Ansvar
Signerede artikler står
for forfatterens regning,
usignerede for den
ansvarshavende
redaktørs regning.

Næste udgave
Byplan Nyt 3/2024
udkommer september 2024

Embedsværket og kommunernes politiske og administrative ledelser skal have større og flere faglige indsigter for at kunne navigere i denne kompleksitet. Politikere og kommunale chefer skal vide lidt om meget indenfor byudvikling.

LEDER

En god robust strategi kan sikre, at visionen ikke forsvinder!

Af **Tina Saaby**,
direktør for Dansk
Byplanlaboratorium

STRATEGISK BYLEDELSE, strategisk byudvikling, strategisk kommuneplanlægning, bystrategier. Ordet strategi bruges i dag ofte, når vi taler om byudvikling. Og heldigvis. At være strategisk i ens ledelse både af en by, en organisation eller andre initiativer handler om, hvordan vi skaber værdi i fremtiden. En strategi sætter retning og mål for, hvor vi gerne vil hen. Og det har vi brug for, hvis vi skal handle i fællesskaber og løse de store klimaudfordringer vi har skabt.

I Byplanlaboratoriet har vi et strategisk fokus. Vi har sammen med Plan 22+ lige startet et netværk for kommunerne om strategisk kommuneplanlægning, vi underviser i strategisk byudvikling i vores kurser og det strategiske er fundamentet i den publikation vi lige har udgivet for Bo Trygt-samarbejdet.

”**EN GOD ROBUST STRATEGI** er et godt middel til at sikre, at visionen ikke forsvinder i fristende tilbud eller bygherrekrav” skriver lektor emeritus Henrik Toft Jensen her i bladet. Budskabet er, at det strategiske blik i kommunerne på den ene side giver embedsværket et politisk mandat til at forhandle indenfor de strategiske rammer. Det betyder blandt andet, at investorer, developere, forsyningsselskaber, rådgivere m.fl. skal starte deres samtaler om projekter og initiativer hos kommunerne og ikke som tidligere, at de tegnede projekter som de kom til kommunen for at få godkendt.

Det fodrer en anden måde at samarbejde på og for kommunerne betyder det, at de skal være faciliterende, tværgående i deres egen organisering, procesfokuserede og at de skal kunne navigere i kompleksiteter.

På den anden side skal de, embedsværket og kommunernes politiske og administrative ledelser, have større og flere faglige indsigter for at kunne navigere i denne kompleksitet.

POLITIKERE OG KOMMUNALE CHEFER skal vide lidt om meget indenfor byudvikling. Det er en forudsætning, at de kender til biodiversitet, støj, bebyggelsesprocenter, arkitektoniske virkemidler, CO₂-beregninger, genbrug og affald, mental sundhed m.m. Det er en uendelig liste. Og netop derfor er det vigtigt, at vores kommunale maskinrum er strategiske. At vi bevæger os væk fra at løse enkelte problemer til at se sammenhænge. At klima ikke alene handler om udregninger, men at investeringerne løser flere problemer og at vi i sidste ende skaber bedre steder end da vi begyndte.

For kommunerne betyder det, at de skal ledes mere tværgående, at politikerne skal arbejde mere på tværs af forvaltninger og udvalg og at kommunernes specialister skal være uddannet til at kunne se sammenhænge, stille spørgsmål og sætte egen viden ind i andres specialer. Nogle gange er det biodiversiteten der er vigtigst, andre gange er det fodgængerne, cyklisten, parkeringspladserne, bylivet eller den mentale sundhed.

DETTE NUMMER HAR FOKUS PÅ det strategiske i byudviklingen. Byplanlaboratoriets bestyrelse har sat fokus på det tværgående både i forhold til kommunernes egne organiseringer men også deres grænser. Klima og kvalitet kan kun gå hånd i hånd hvis vi tænker tværgående, i partnerskaber, med viden som fundament og i processer hvor alle kan spejle sig, blive hørt og hver især tage et individuelt ejerskab.

TINA SAABY

om cirkulær økonomi og den grønne omstilling

Få overblik og indblik i fremtidens energi- og resourcesystem

E-Ammoniak

Teknisk vand

Pyrolyse

Solceller

Vindmøller

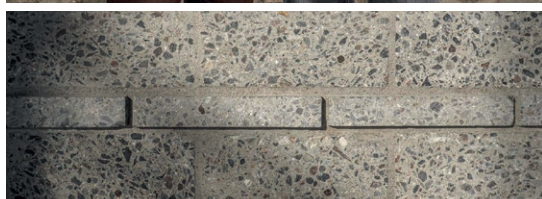
Termonet

Varmelagre

E-Ammoniak, teknisk vand, pyrolyse, solceller, vindmøller, termonet og varmelagre er blot nogle af de elementer, der bliver en del af fremtidens energi- og resourcesystem. De fleste er fortrolige med vindmøller og solceller, mens syntetiske brændstoffer som E-ammoniak og E-kerosen kræver en forklaring. Den kan du få på **Ren Energi Lollands** hjemmeside, der som en del af deres formidling har lavet en oversigt over, hvordan de forskellige energikilder spiller sammen med blandt andet transportsektoren. Platformen indeholder desuden en kort introduktion til den enkelte energikilde og de forskellige ressourcer.

Kilde: reel-lolland

Genanvendelsens praktik - og æstetik

Mængden af betonaffald hober sig op hos affaldsvirksomhederne, men Cecilie Morsbøl og Thelma Slaatto, der har vundet **Arkitektforeningens prisopgave Udsyn**, har vist, at det kan forvandles til et stærkt og smukt byggemateriale, når det skæres op i standard-murstensmål eller knuses til grus, der er en international mangelvare. Vinderne har dog også et andet fokus, nemlig betonens skønhed, når den terrazzolignende struktur bliver synlig. De gerne vil være med til at vise og forme en æstetik i den grønne omstilling, som private og professionelle bygherrer vil efterspørge, både fordi det er genbrug og fordi det er smukt.

Kilde: Arkitektforeningen

Grøn podcast: Sound of Green

Det er State of Green, der står bag podcasten **Sound of Green**. Deres mål er at udbrede kendskabet til, hvordan Danmark og danske virksomheder har vendt klimaudfordringerne til en mulighed for at skabe grønne løsninger. I den seneste episode kan du høre Mark Watts fra C40 netværket, overborgmester Sophie Hæstorp Andersen, Pelle Bournonville fra Realdania og Louise Koch from Grundfos, der sammen udforsker, hvordan byer går foran og viser vejen til at opnå klimaneutralitet. Du kan finde alle episoder på State of Greens hjemmeside.

Kilde: State of Green

Fra affald til værdi

Hvert år indsamler kommunerne tonsvis af bioaffald, som de betaler for at komme af med. I Rudersdal Kommune alene drejer det sig eksempelvis om 88 tons afklippet græs, hvor man i princippet kan bruge græsproteinet som råstof i fødevarer. Derfor er Rudersdal sammen med Køge, Greve og Trelleborg i Sverige gået med i projektet **Power Bio**, hvor iværksættere i en innovationschallenge sammen med kommunerne har arbejdet med metoder til at indsamle og anvende restbiomasse fra græs, tang og ålegræs, så den kan blive en del af den cirkulære bioøkonomi og i højere grad skabe værdi i kommunerne. Biobased Tomorrow er faciliteret af Danmarks Tekniske Universitet (DTU) og Gate 21.

Kilde: Gate 21

De forhåndenværende søm – et inspirationskatalog

I stedet for at bygge nyt har mange kommuner rettet blikket mod deres eksisterende bygningsmasse, der i stedet transformeres, så den passer til nutidige og fremtidige behov. Flere vælger at oprette materialebanker fra nedrivninger og at samarbejde om at dele byggematerialer på tværs af kommunegrænser. Hvis den eksisterende bygningsmasse for alvor skal udnyttes, kræver det nye metoder og forventninger til, hvad der udgør arkitektonisk kvalitet. **Inspirationskatalogets** 20 eksempler peger på en ny æstetik, hvor nye tegnestuer høster byggematerialer på stedet og med deres særlige blik for kvalitetene i det eksisterende bevarer og transformerer bygninger og bymiljøer helt i tråd med den bæredygtige dagsorden. Målet er at inspirere kommunerne i arbejdet med bevaring og hjælpe de kommunale bygherrer og andre til at gå forrest i en vigtig global dagsorden.

Kilde: Dreyers Fond

Bæredygtighed i snitfladerne mellem planlov og byggelov

Selv i kommuner, der er med i DK2020, og hvor bæredygtighed fylder meget på den politiske dagsorden, kan det være svært at få ført politikker vedrørende bevaring, genbrug af materialer, biodiversitet m.v. ud i livet. Det skyldes ifølge undersøgelsen **Bæredygtighed i snitfladerne mellem planlov og byggelov** særligt fem båndspænd.

1. Der mangler sammenhæng mellem plan- og byggelov.
2. Manglende mulighed for at stille krav om bæredygtighed i byggeriet i lokalplanerne.
3. Pressede forvaltninger
4. Markedet efterspørger det velkendte, kommunerne føler ikke, at de har viden og kompetencer nok til at argumentere for, hvad der er det mest bæredygtige.
5. Manglende mulighed for tværkommunal planlægning og dialog med staten om udfordringer på tværs af myndighedsområder og kommunegrænser.

Undersøgelsen bygger på interviews med planchefer og/eller ledere af byggesagsafdelinger i Gladsaxe, Lyngby-Taarbæk, Køge, Holbæk, Aalborg, Kalundborg, Haderslev og Viborg Kommuner. Hele undersøgelsen findes på Bygherreforeningens hjemmeside.

Kilde: Bygherreforeningen

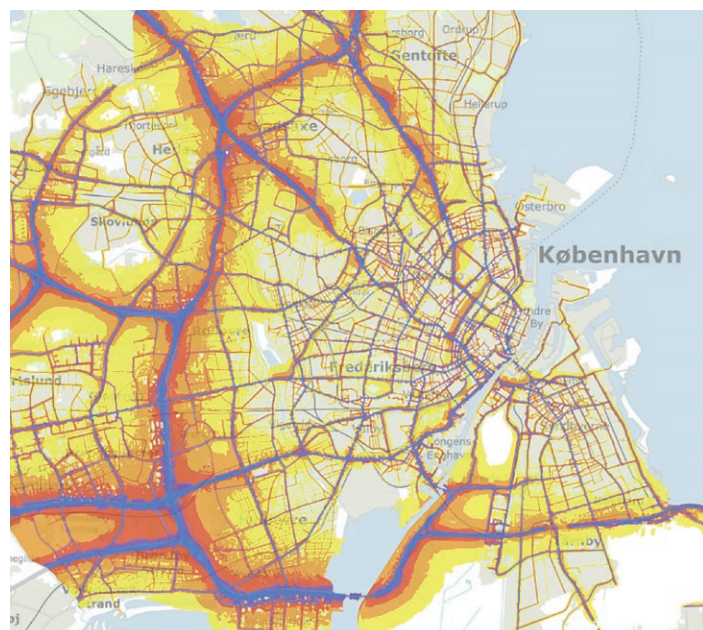
om byggeri og anlæg

Pitstoppet og Slagsportscenteret – et idrætsanlæg under motorvejen

Akademisk Boldklubs (AB) cricketpillerne i Gladsaxe er kommet et skridt nærmere deres drøm om at kunne spille cricket året rundt under Hillerød Motorvejen efter, at Lokale og Anlægsfonden har besluttet at bevilge 2 millioner til projektet, der skal bestå af **Pitstoppet og Slagsportscenteret**. Sidstnævnte skal rumme faciliteter til cricketsporten, mens Pitstoppet er målrettet dem, der benytter Hareskoven til forskellige aktiviteter. Med motorvejen som tag og sider af transparente polycarbonatplader monteret på et træskelet bliver det muligt at betragte sporten i ly for regn og vind. Faciliteterne er tegnet af Jaja Architects.

Kilde: Lokale og Anlægsfonden

Urbant Selvbyg

Boligudvikling af rækkehuse og mindre etageboliger er oftest udviklernes domæne, men har man en byggherre i maven med store boligdrømme, så har man nu muligheden for at indsende en projektbeskrivelse med indledende skitser til Roskilde Kommune og dermed komme i betragtning til en af de 14 grunde, der udbydes som en del af projektet **Urbant Selvbyg** i bydelen Musicon. Kommunens ambition er at undersøge, hvilke kreative og arkitektoniske løsninger der kommer i spil, når boligudviklingen sættes fri. De indsendte projekt bliver vurderet i forhold til kriterierne; arkitektur, bæredygtighed og realiseringsgrad. Inspirationen til Urbant Selvbyg kommer fra Tyskland og Holland, den danske model er udarbejdet som en del af Realdania og Statens Kunstfonds Boliglaboratorium. Der er en del information at hente på kommunens hjemmeside.

Kilde: Roskilde Kommune

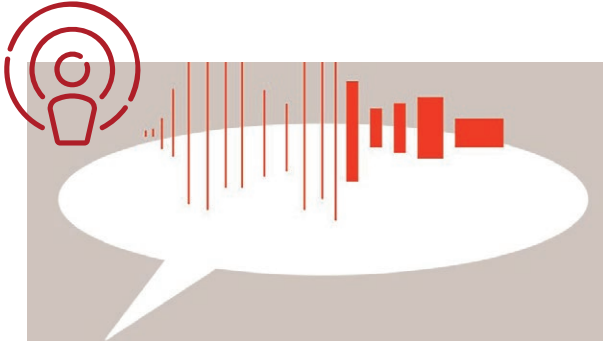

Tværkommunalt samarbejde giver robuste støjhandlingsplaner

Seks hovedstadskommuner i partnerskabet **Silent City** er gået sammen om et tværkommunalt udbud omkring støjhandlingsplaner. På baggrund af det udarbejdede støjkonturkort og analysen af indsatsområderne har hver kommune fået et forslag til en støjhandlingsplan og katalog over muligheder for at dæmpe vejstøj. Ved at gå sammen har Rambøll som rådgiver haft en mere robust opgave med flere ressourcer til at udvikle analyseredskaber og gå i dybden. Kommunernes samarbejde har blandt andet bestået i inspirationsseminarer, erfaringsudveksling og metodeudvikling med henblik på at prioritere indsatser mod støj og kommunikation til borgerne. Lige nu er planerne på vej i offentlig høring og skal sendes til Miljøstyrelsen senest i sommeren 2024.

Kilde: Gate21

Ny podcast

At tale om arkitektur

Hen over vinteren har Arkitektforeningen afholdt tre samtaler med arkitekter, journalister, forfattere og arkitekturansmeldere om, hvordan man bedre kan tale om arkitektur, der nu er tilgængelige som podcast. Værten er journalist og arkitekt MAA Holger Dahl, der har talt med en række eksperter om sprog og skønhed, om kunsten at fortælle en engagerende historie og om at oversætte sit fag. Du kan blandt andet høre musikhistoriker Søren Schauser, journalist Pernille Stensgaard, arkitekt MAA Dan Stubbergaard og filminstruktør Frederikke Aspöck. **At tale om arkitektur** kan findes på Arkitektforeningens hjemmeside og er støttet af Dreyers Fond.

Kilde: Arkitektforeningen

Bliv vært for Byplanmødet!

Kunne du og din kommune være interesseret i at tage værtskabet for Byplanmødet i 2025 eller et af de efterfølgende år? Så kontakt os gerne uforpligtende for yderligere oplysninger om muligheder og det praktiske. Som værtskommune får man et udstillingsvindue til hele planlægningsbranchen og oplever en kæmpe stor interesse for lokale projekter, samarbejder og løsninger. Det er vores erfaring, at debatten og dialogen styrker samarbejdet i værtskommunens organisation og dialogen mellem fagfolk og politikere. En central opgave for værtskommunen er at arrangere og tilrettelægge Byplanmødets faglige udflugter. Konferencens størrelse betyder, at der skal være conferencefaciliteter, der både kan rumme fælleskonferencen med + 700 deltagere og de faglige sessioner. Og så skal lokaliteten have hotelkapacitet.

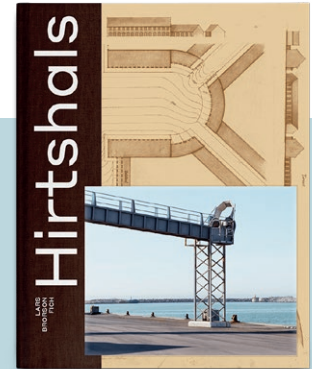
Hvis du vil vide mere, så kontakt projektleder Pål Kleinschmidt, pbk@byplanlab.dk

Nye udgivelser

Hirtshals

For forfatter Lars Brorson Fich er der to fortællinger om, hvad Hirtshals egentlig er eller burde være, Steen Eiler Rasmussens vision præget af den nyklassicistiske strømning med funktionalistiske træk, der aldrig blev realiseret og det Hirtshals bygget i takt med indbyggernes og havnens behov. Hirtshals set ovenfra og udefra versus oplevet indefra. I bogen stiller Lars Brorson Fich spørgsmålet, kunne byens komplekse liv, som det har udviklet sig frem til i dag, rummes i Steen Eiler Rasmussens plan? Hvad er smukt og hvad er grimt.

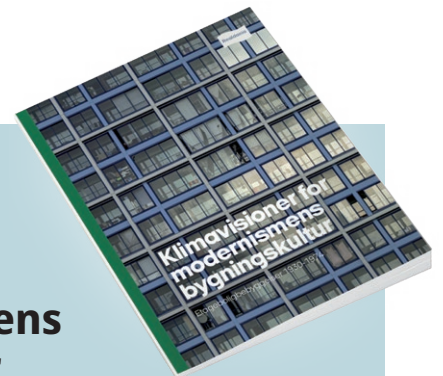
Hirtshals af Lars Brorson Fich på forlaget BOOK LAB april 2024

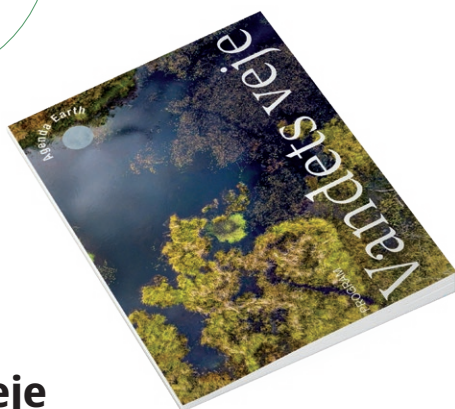
Klimavisioner for modernismens bygningskultur

To tredjedele af de danske bygninger er opført før midten af 1970'erne, inden energikrav kom på dagsordenen. Derfor har mange etageboliger fra modernismen et forholdsvis stort klimaaftryk. I publikationen **Klimavisioner for modernismens bygningskultur – etageboligbebyggelser 1930-1974** giver arkitekter, ingeniører, bygherrer, entreprenører og forskere, der alle har det til fælles, at de har beskæftiget sig systematisk med både bevaringshensyn og klimadagsordenen, deres bud på, hvordan modernismens bygningskultur med dens særlige kvaliteter, sociale ambitioner og byggeteknik kan få helt afgørende betydning for byggeriets klimaindsats. Samtidig er de modernistiske bygninger en vigtig del af vores bygningskultur og selvforståelse, der fortæller historier om, hvor vi kommer fra og kan give ideer til, hvordan vi udvikler samfundet fremover.

Kilde: Realdania

Ny konkurrence

Vandets veje

Som en del af indsatsen **Agenda Earth** efterlyser Arkitektforeningen og Dreyers Fond tværfaglige visioner for, hvordan fremtidens landskabelige og bymæssige visioner vil se ud, hvis vi i Danmark satsede på en mere helhedsorienteret og naturbaseret håndtering af vand. På baggrund af tre danske cases er det opgaven at belyse de komplekse problemstillinger, der knytter sig til den måde vandet håndteres på i dag og vise konkrete billeder på en anden vej frem af hensyn til de beboede områder og til vores natur og biodiversitet – men også som led i den nødvendige omstilling til et mere bæredygtigt landbrug. Deadline for ansøgning er den 9. august 2024, de udvalgte teams tildeles et arbejdslegat på 400.000 kr. pr. team. Find konkurrenceprogrammet på Arkitektforeningens hjemmeside.

Kilde: Arkitektforeningen

Nyt om navne

Ny politisk direktør skal sikre arkitekternes mærkesager større synlighed

Arkitektforeningen har netop ansat **Tobias Zacho Larsen** som ny politisk direktør. Hans opgave bliver at skærpe både de politiske beslutningstageres og branchens forståelse af den særlige værdi, arkitekturen bidrager med i udviklingen af en bæredygtig fremtid. Tobias Zacho Larsen har et indgående kendskab til byggebranchen og til Christiansborg, som han vil bruge i udviklingen af en strategi, der skal være med til at sikre organisationen større gennemslagskraft.

Netværk er en kilde til ny viden og erfaringsudveksling

Plan22+ lancerede de to netværk *Kompakte byer* og *Kvalitet i planlægning af VE-anlæg* først på året, de er nu godt i gang. Et tredje netværk *Klima og strategisk kommuneplanlægning* er lige på trapperne, mens *Byplanlægning for klimavenlig mobilitet* starter op i september.

Formål

Hensigten er, at de deltagende kommuner i deres ansøgning skal have gjort sig klart, hvilken viden de mangler eller vil bidrage med i forhold til det overordnede emne. I netværksforløbet opbygges et fortroligt rum og en tillid, hvor kommunerne kan sparre om konkrete cases og dele erfaringer, så man på tværs af kommunerne får skabt ny viden. En viden, der efterfølgende skal spredes til alle kommuner.

Forløb og indhold

Fælles for de 4 netværk er, at de løber over 2 år med en kombination af fysiske netværksdage og online møder. Indholdet på møderne vil være en kombination af oplæg, faciliterede diskussioner og erfaringsudveksling. De fysiske møder afholdes på skift hos en af netværkets kommuner,

der er vært og medvirker i planlægningen af dagsprogrammet sammen med facilitator, der har bred erfaring med det enkelte tema. Det er samtidig facilitator, som forbereder og laver en skriftlig opsamling efter de enkelte møder.

En plads – flere kolleger

Hvis din kommune ikke lige fik søgt om at komme med i et netværk, men gerne vil deltage i de to igangværende om *Kompakte byer* eller *Kvalitet i VE-planlægningen*, så er der stadig mulighed for at være med. Det samme gælder *Byplanlægning for klimavenlig mobilitet*. Du er velkommen til at kontakte Plan22+ på plan22@plan22.dk.

I forhold til at skabe relationer og fortrolighed i netværket er det en fordel, at det er samme deltagere fra gang til gang. Det kan sommetider være svært med tiden, og der er det muligt at forskellige medarbejdere fra kommunens planafdeling kan deltage og få del i den viden, som akkumuleres i netværket.

Kilde: Plan22+

Byplanmøde 2024:

Klima & Kvalitet

Planlægning som drivkraft i en krisetid!

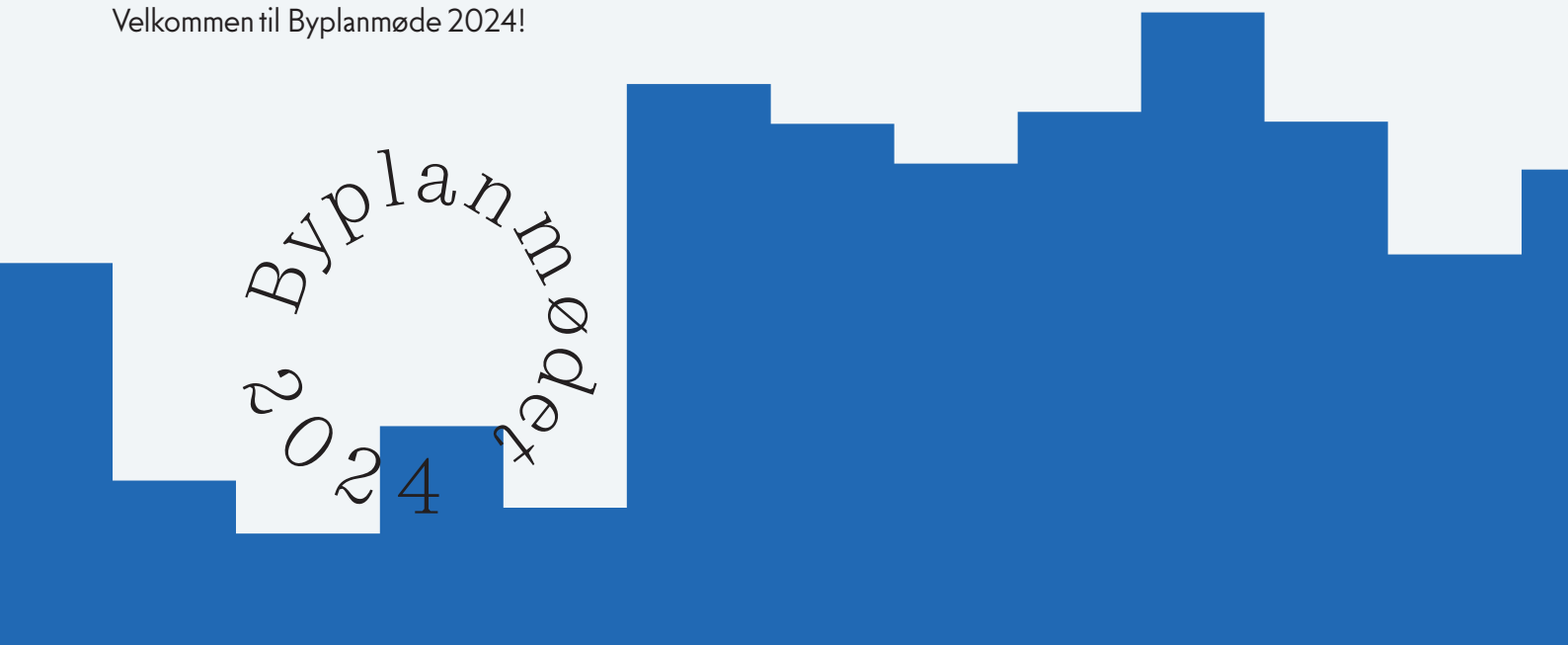
Vi befinder os i en ny virkelighed, hvor klimaet sætter dagsordenen for byplanlægningen. Der er kamp om arealerne og vores landskaber er under forandring. Det stiller krav om politiske visioner, innovative tilgange og nye samarbejder på tværs af sektorer og fagområder. Som planlæggere, rådgivere og politikere står vi over for den komplekse opgave at skulle omsætte visioner og viden til handling, til kvalitet og steder, vi drømmer om at give videre til næste generation.

Byplanmødet stiller i år spørgsmålene:

- Hvordan kan vi gøre den fysiske planlægning til en drivkraft for klimahandling?
- Hvordan håndterer vi klimaforandringerne og styrker vores byer og landskabers arkitektoniske, sociale og oplevelsesmæssige kvaliteter?
- Hvordan kombinerer vi en reduktion i udledningen af drivhusgasser med visioner om levende by- og naturmiljøer, livskvalitet og biodiversitet?

Med Odense Kommune som vært udfordrer vi eksisterende tankemønstre og vaner. Over to dage med oplæg, dialog og best practice cases skubber vi til udviklingen af nye tilgange og redskaber til at sikre klima og kvalitet i planlægningen.

Velkommen til Byplanmøde 2024!

2024 Byplanmødet

Torsdag 3. oktober

ODEON

09.00 **Ankomst til ODEON**

Tjek ind, kaffe og netværk.

10.00 **Åbning og velkomst**

Lisbet Wolters og Alexandra Vindfeldt Hansen, Byplanlab og moderator, Anne Katrine Harders.

10.05 **Byudvikling gennem 1000 år**

Hvordan skaber vi en attraktiv by for flere mennesker, der både tænker i klimahensyn og kvalitet, og hvor vi bevarer og bygger videre på kulturarven?

Søren Windell, by- og kulturrådmand (C), Odense Kommune.

10.15 **Brandtale**

Hvilke udfordringer står vi overfor og hvad betyder det for den verden vi lever i?

Alexander Holm, biolog, radiovært og debattør.

10.30 **Byer, trivsel og planetære grænser**

Hvordan skaber vi byer, hvor folk trives inden for jordens planetære grænser?

11.15 **Pause**

11.40

Panel: Klima og kvalitet – hvordan ser fremtidens by og land ud?

Vi samler forskellige aktører indenfor planlægning og byudvikling til en samtale om fremtiden. Hvad er kvalitet og hvordan ser kvalitet ud i et klimaparadigme? Og hvordan kommer vi derhen?

Anne Katrine Harders styrer debatten.

12.45

Frokost

13.45

Oslo: Klima i byplanlægning handler om livskvalitet

Veje til at integrere klimatiltag, der ikke blot beskytter miljøet, men også forbedrer livskvaliteten i byerne.

Heidi Sørensen, direktør, Klimaetaten, Oslo.

15.00 – 17.00 **Sessioner: Bymidter, grøn mobilitet og meget mere**

Læs om alle 12 sessioner på byplanlab.dk/byplanmoede2024

19.00 – **Festaften i ODEON**

Uddeling af Byplanpris, underholdning og middag.

Fredag 4. oktober

ODEON

08.30 Ankomst og kaffe

09.00 Velkomst dag 2

Opsamling på dagen i går.

Tina Saaby, direktør, Byplanlab.

09.10 Klima og arkitektonisk
kvalitet i det byggede miljø

Arkitektonisk kvalitet er i centrum for arkitekturpolitikken – hvad betyder det og hvordan kommer det til udtryk? Hvilke redskaber skal der til for at sikre en større kvalitet i det byggede miljø?

09.35 Odense - en by du ikke vil
gå glip af

Odense bymidte er forandret markant de sidste 10 år. Bliv klog på Odenses transformation og de strategiske byudviklingsprojekter, som skal skabe den fortsatte vækst og udvikling af Odense.

Søren Windell, by-og kulturrådmand (C),
Odense Kommune.

09.45 Pause

10.30 – Udflugter i og omkring
Odense

Fredagen byder på en række udflugter arrangeret i samarbejde med Odense Kommune.

Læs om de 16 udflugter på
byplanlab.dk/byplanmoede2024

14.00 Ankomst til ODEON

14.10 Festtale

14.40 Afslutning i ODEON

Bobler og afsløring af værtskommune for
Byplanmøde 2025.

15.00 Tak for i år!

Klima & Kvalitet

Tilmelding

Husk, at du som tilskudsgiver får rabat på Byplanmødet. Se priser og få mere information på byplanlab.dk/byplanmoede2024

Annoncér i Byplan Nyt

Byplan Nyt nr. 3 udkommer op til Byplanmødet, og her sætter vi fokus på klima og kvalitet i planlægningen. Vil du have et bidrag med? Så kontakt Byplanlab på db@byplanlab.dk.

Vi ses den 3.–4. oktober i Odense!

Byplanmødet
2024

NY BOG

Kulturmiljø, stedets fortælling – mellem fortid og nutid

ET KULTURMILJØ har en tydelig identitet og dermed en stemme, der kan være med til at fortælle om det danske samfunds udvikling gennem det fysiske miljø, som vi alle færdes i.

Af etnolog Charlotte Sjølland

Synet på kulturarv har ændret sig over tid, fra at være et spørgsmål om bevaring af enkelte elementer til at bygninger, miljøer og sammenhænge nu betragtes som en ressource. I Danmark har vi fået øjnene op for, at den indlejrede fortælling i et kulturmiljø kan være med til at sikre bykvalitet og fungere som økonomisk løftestang i byudviklingsprojekter.

Arkitektskolen Aarhus har på baggrund af forskningsprojektet Bæredygtige Kulturmiljøer skrevet bogen *Kulturmiljø, stedets fortælling – mellem fortid og nutid*, der viser, hvordan fortiden er en ressource, ikke en forhindring for kommunernes udvikling, bogen kan anbefales til alle, der beskæftiger sig fagligt eller politisk med byudvikling.

Kulturmiljø – et samspilsramt begreb

Siden strukturreformen i 2007 har de danske kulturmiljøer levet en udsat tilværelse uden en tilstrækkelig gennemtænkt lovgivning til at sikre dem.

Ifølge forfatterne så skyldes det blandt andet, at udpegningen og forvaltningen af kulturmiljøer er spredt ud på flere forskellige love og bestemmelser, hvilket skaber unødige udfordringer for kommunernes håndtering. Samtidig er den konkrete administration placeret i forskellige ressortområder, som gør det umuligt at løse opgaven i et helhedsperspektiv. De mener, at et bedre samspil mellem lovkomplekserne er afgørende for, at den fremtidige udvikling af byer og landdistrikter kan bidrage til at sikre kulturarven i bredeste forstand.

Et andet bånd er, at værdien af et kulturmiljø er til evig forhandling mellem faggrupper og smagsdommere. Det gælder eksempelvis modernitetens mange etageejendomme, der blev opført på baggrund af store visioner og vidner om samfundsudviklingen. Men deres kulturhistoriske fortælling drukner i debatten og tiltag mod ghettoisering.

Det var Svend Auken, der i 1994 præsenterede begrebet kulturmiljø som miljøpolitikens 3. dimension. Frem til strukturreformen i 2007 foregik arbejdet med kulturmiljøer i amterne, hvorefter det overgik til kommunerne, hvor det aldrig rigtig fandt sin plads. Det skyldes blandt andet kommunernes metodefrihed, der medførte en art handlingslammelse kombineret med, at amternes materiale kunne stikke i mange og alt for uoverskuelige retninger.

Samlet set er *Kulturmiljø, stedets fortælling – mellem fortid og nutid* både informativ og spændende. Alene bogens mange illustrerede eksempler på kulturmiljøer rundt om i hele landet er et besøg værd. Som en udflugt eller bare siddende med en god kop kaffe til.

Kulturmiljø, stedets fortælling – mellem fortid og nutid er udkommet på Strandberg Publishing i februar 2024.

PLAN22+

Fire veje til at reducere CO₂-udledningen via byplanlægning

Plan22+ har givet støtte til 4 nye pilotprojekter om grøn mobilitet, levende bymidter, klimarigtige boligområder og en sammenhængende og helhedsorienteret kommuneplan, der integrerer klima og energi. De 5 kommuner, der står bag projekterne, har samlet fået bevilget 1,6 mio. kr. til de 4 projekter.

Af sekretariatschef
**Britt Vorgod
Pedersen**, Plan22+

De nye projekter komplementerer dermed indsatsen og de 11 pilotprojekter, der blev sat i gang i 2023. Disse havde fokus på planlægning i det åbne land, grøn mobilitet og nye bæredygtighedsværktøjer. Formålet med de nye pilotprojekter er bl.a. at inspirere til, hvordan byerne kan indrettes mere klimarigtigt og skabe mere grøn mobilitet. Samtidig med, at de er med til at skabe en bredde i pilotprojekterne, der tilsammen skal være med til at etablere ny viden og efterfølgende deles med kommuner i hele Danmark. Herunder en kort beskrivelse af de 4 nye pilotprojekter.

1. En grønnere bevægelse i Greve Kommunes byområder ved brug af kommuneplanen som strategisk værktøj

Målet er at undersøge, hvordan kommuneplanen kan benyttes som strategisk værktøj til at fremme lysten til at bevæge sig til fods og på cykel fremfor i bil på de korte distancer og derigennem reducere CO₂-udledningen. I projektet kortlægges den grønne struktur og stinettet i byen ligesom missing links udpeges. Efterfølgende arbejdes med den grønne struktur ved at udpege Grønt Danmarkskort i byen, mindre skovrejsningsarealer samt ved at fastsætte begrønningsprocenter i rammebestemmelserne. Metode, analyse og forslag til implementering afrapporteres undervejs til inspiration for andre kommuner.

2. Langsigtet klimafokuseret planlægning – helhedsplan for Samsø

Projektet har til formål at udvikle en konkret proces for, hvordan der kan arbejdes med langsigtet klimafokuseret og involverende kommuneplanlægning på Samsø. Projektet har fokus på både metodeudvikling og konkrete planløsninger, der inddrager arealanvendelse, by- og sommerhusstrukturer og landskaber i det åbne land. Arbejdet munder ud i en helhedsplan for Samsø, som skal omfatte konkrete anbefalinger til den kommende kommuneplan. Ambitionen er, at helhedsplanen kan blive et paradigme for klimarigtig planlægning i øsamfund og andre rurale regioner.

PLAN 22+

3. At bo i Herning Kommune - med fokus på livskvalitet og omtanke for miljøet

Projektets formål er at blive klogere på, hvordan kommuneplanen kan bruges som redskab til at understøtte udvikling af attraktive boligområder med omtanke for klimaet. Gennem såvel kvalitative som kvantitative analyser, herunder CO₂-aftryk, skal projektet give både byråd og medarbejdere et mere kvalificeret grundlag at træffe beslutninger ud fra. Som grundlag understøttes udvikling af et fælles sprog og en åben dialog om dilemmaerne forbundet med udvikling af boligområder i Herning Kommune. Da nyere boligområder ofte ligner hinanden på tværs af kommunerne, vil andre kommuner kunne bruge resultaterne fra projektet og lade sig inspirere af værktøj og proces.

4. Planlægning for levende bygader med grøn mobilitet - konkrete effekter, fysisk planlægning og strategiske redskaber

Grøn mobilitet og levende handelsområder er vigtige komponenter i klimavenlige, kompakte og attraktive bymidter. De mulige negative konsekvenser for handelslivet, beboere og andre grupper i forbindelse med grøn mobilitet og bilrestriktioner udmøntes ofte i stærke holdninger, som kan bremse udviklingen. Aarhus og Aalborg Kommuner er gået sammen om projektet for at udvikle konkrete redskaber og metoder, der understøtter bykvalitet og levende handelsmiljøer. Projektet forventes at bidrage med viden om, hvordan transformationen kan håndteres, hvilke handels- og bylivsfunktioner der tiltrækkes af den grønne mobilitet og hvordan disse kan bringes i spil. Værktøjer og metoder vil også kunne anvendes af andre kommuner.

Hvordan skaber vi trygge byer for alle?

En by for alle kræver, at vi forstår og respekterer forskelligheder og ser byens rum fra andres perspektiver. Gennem dialog, samarbejde og inkluderende planlægning kan vi skabe byer, hvor alle føler sig trygge og velkomne. Tryghed er for alle, og det er et fælles ansvar, vi må tage alvorligt.

FOTO: TINA SAABY

Af direktør **Tina Saaby** og projektleder **Mads Angelsø**, Dansk Byplanlaboratorium

Tryghed i vores byer og boligområder er et fælles ansvar. Ifølge Realdanias undersøgelse "Danskerne i det byggede miljø" undgår 4 ud af 10 danskere områder i deres lokalmiljø, fordi de føler sig utrygge. Dette er særligt udbredt i større byer og hovedstadsområdet.

Oplevelsen eller følelsen af utryghed er et reelt problem. For oplevelsen af utryghed har konsekvenser for både den enkelte og samfundet som helhed. Når borgerne føler sig utrygge, kan det betyde, at de undgår specifikke steder i byen, at forlade deres hjem eller at deltage i byens sociale og kulturelle liv. På længere sigt kan oplevelsen af utryghed medføre dårligt fysisk og psykisk helbred samt dårlig livskvalitet.

Det er konsekvenser, vi kan være med til at forebygge gennem tryghedsfremmende byplanlægning. Kort og godt skaber tryghedsfremmende byplanlægning værdi for den enkelte borger, for kommunen og for samfundet. Derfor er det afgørende, at vi forstår og adresserer utryghed. Oplevelsen af utryghed varierer fra person til person og afhænger bl.a. af vores alder, køn, medieforbrug, social kapital og socioøkonomiske ressourcer. Mennesker oplever ofte utryghed forskelligt afhængigt af deres kønsudtryk, seksualitet, etnicitet eller

handicap med mere. For at skabe trygge byer og boligområder for alle må vi derfor tage andres perspektiver og forstå, hvordan forskellige grupper oplever byens rum. Vi må forstå, hvorfor de føler sig sårbare, hvad der gør dem utrygge og trygge.

Inkluderende byplanlægning kalder på dialog

For at opnå en dybere forståelse af borgernes oplevelser af tryghed og utryghed kan vi ty til tryghedsundersøgelser og statistikker: F.eks. viser Justitsministeriets forskningskontors 'Tryghedsundersøgelse 2023' at andelen af kvinder, der føler sig utrygge på blandt andet stier, parkeringspladser og i parkeringskældre, i baggårde, gyder eller tunneler, er signifikant større end blandt mænd. Undersøgelsen viser også, at en statistisk signifikant større andel af kvinder end mænd angiver at være meget utrygge ved bl.a. områder, der er mørke og utilstrækkeligt belyst om aftenen eller natten, steder der forekommer øde, menneskeforladte eller har dårlige oversigtsforhold, så det er svært at overskue, hvem der opholder sig der.

Mens statistikker og undersøgelser er gode til at tegne de store linjer op, kan de ikke stå for sig selv. Hvis vi skal skabe trygge og inkluderende boligområder og byer for alle – også minoriteter – er der behov for andre værktøjer.

Suppler statistikken med samtale

Statistik må suppleres med samtaler: kvartersvandring, interviews og fokusgrupper – eller en helt almindelig dialog – er alle værktøjer, der kan gøre os klogere på, hvordan forskellige mennesker oplever vores by og boligområder. De bidrager til at give os en nuanceret forståelse af dét, der påvirker deres oplevelse af trykthed og utrykthed i det specifikke bolig- eller byområde.

Mens trykthedsundersøgelser spørger i hvor høj grad grupper af børn og unge, der hænger ud, eller tilstedeværelsen af udsatte borgere opleves som utrygt, er der måske brug for, at vi tager andre briller på og spørger: Hvordan bliver vores bolig- og byområder trykthedsfor unge, udsatte etc.? Hvordan skaber vi rammer, hvor de kan være en del af bybilledet og bylivet, føle sig tryktheds og samtidig ikke skabe utrykthed for andre?

Med den viden kan vi omsætte indsigterne til planlægning, der fremmer inkluderende bolig- og byområder. Steder med plads til forskellige mennesker tilpasset de specifikke behov i lokalmiljøet. Steder forskellige grupper kan tage ejerskab til. Det fremmer aktiviteter, det skaber liv og giver menneskelig tilstedeværelse – hvad Jane Jacobs kaldte "øjne på gaden".

En by for alle kræver, at vi forstår og respekterer forskelligheder og ser byens rum fra andres perspektiver. Gennem dialog, samarbejde og inkluderende planlægning kan vi skabe byer, hvor alle føler sig tryktheds og velkomne. Trykthed er for alle, og det er et fælles ansvar, vi må tage alvorligt.

Det centrale er at sikre overblik og gennemskuelighed, så man kan se hvad og hvem, der færdes i underrummet.

FOTO: ASTRID MARIE BUSSE RASMUSSEN

Mange kommuner har fokus på at skabe trykthedsbyrum og boligområder. Men der har manglet viden om, hvordan man i byplanlægningen bedst sikrer det. Derfor udgiver partnerskabet Bo tryktheds og Dansk Byplanlaboratorium nu publikationen **Trykthedsbyer & boligområder**.

Publikationen tilbyder både tilgange og gode eksempler, der kan hjælpe planlæggere og andre med at integrere trykthedsaspekter i deres arbejde. I **Trykthedsbyer & boligområder** er der samlet gode eksempler fra et hav af danske kommuner. Her kan du helt konkret se, hvordan kommunerne har sat trykthed på dagsordenen i blandt andet kommuneplaner, lokalplaner, politikker, strategier og udbud.

Læs mere

Du kan finde 'Trykthedsbyer og boligområder' på byplanlab.dk

DANSK BYPLANLABORATORIUM

Repræsentantskabsmøde 2024: Gerne mere kant

DANSK BYPLANLABORATORIUM har netop afholdt repræsentantskabsmøde på Refshaleøen i København. Et budskab til organisationen var, at der gerne må være mere kant og laboratorium.

Af vicedirektør **Michael Nørgaard**, Dansk Byplanlaboratorium. Fotos af **Nanna Uhrbrand**

Byplanlaboratoriets repræsentantskab stimlede sammen til årets repræsentantskabsmøde d. 3. juni. Mødet havde både den klassiske dagsorden og en spændende rundvisning på Refshaleøen. Hvor stor industrihistorie, events, streetfood og byudviklingsplaner med metro krydser spor. Mange var mødt op og havde stor lyst til at debattere.

Den formelle del af repræsentantskabsmødet var nærmest udramatisk på den gode måde. Ingen af Byplanlaboratoriets bestyrelsesmedlemmer var på valg, til gengæld kunne bestyrelsen fortælle, at underdirektør Sara Paarup, Plan- og Landdistriktsstyrelsen, og kontorchef Henrik Fabiansson Haue, KL, for nyligt er udpeget af deres respektive organisationer. Der blev også orienteret om positivt regnskab for 2023, hvilket bidrager til at Byplanlab har en fornuftig egenkapital. Forperson for Byplanlaboratoriets bestyrelse, stadsarkitekt Lisbet Wolters, Vejle Kommune, orienterede i bestyrelsens beretning for 2023 om arbejdet med kurser, konferencer, projekter, kommunikation og netværk. Der er blevet arbejdet med både de klassiske kurser og formater, men også nye tilbud og nye målgrupper.

Gerne mere kant og laboratorium

Direktør Tina Saaby, Byplanlaboratoriet, fokuserede i sin præsentation bl.a. på implementeringen af den nye strategi, hvor klimaindsatsen er fundament og fire pejlemærker er bærende, nemlig "mere laboratorium", "en fri stemme", "større målgruppe" og "internationalt udsyn". Strategien er et resultat af en proces, hvor bestyrelse og medarbejdere har været involveret. Repræsentantskabet har ligeledes bidraget til strategien med input på workshop i juni 2023.

Der var generelt ros til Byplanlaboratoriets aktiviteter, men flere efterlyste mere fokus på erhverv og mere kant i udmeldingerne i det hele taget. Således sagde Peter Maskell, CBS: "Jeg synes Byplanlaboratoriet laver fantastiske initiativer, men jeg mangler noget mere kontroversielt. Skrumpelev er et eksempel på, hvordan det kan gøres. Det talte ind i en debat, der ikke var nogen, der havde artikulert", med henvisning til Skrumpelev-projektet fra 2024, der fokuserede på vejkantbyernes fremtid.

Dirigent og næstforperson i bestyrelsen, Marie Stender, kvitterede: "Vi er helt bevidste om, at den frie stemme netop forpligter og giver os mulighed for at komme med det ubekvemme perspektiv i debatten".

Professor Jørgen Primdal, KU, vurderede, at Plan 22+ er laboratorium i husets bedste ånd, og opfordrede til at få erfaringer og resultater både fra dette og andre projekter ud i de kurser og konferencer, der udbydes.

Find strategien på hjemmesiden eller i sidste nummer af Byplan Nyt.

3 nye Advisory boards

De fremmødte medlemmer af repræsentantskabet blev herefter inviteret til workshop om nedsættelse af 3 Advisory boards. Bestyrelsen ønsker, i forlængelse af strategien, i større udtrækning at trække på repræsentantskabets viden og kompetencer, og vil gerne fokusere på tre temaer: "Det tværkommunale samarbejde", "Byledelse" og "Økocentrisk demokrati". Der blev arbejdet med både forslag til indholdet i de tre Advisory boards, formatet og medlemmerne. Sekretariatet bearbejder i den kommende tid repræsentantskabets input.

Medlemmer af repræsentationskabet for Dansk Byplan-laboratorium

- Akademiet f.d Tekniske Videnskaber
- Akademisk Arkitektforening
- Arkitektskolen i Aarhus
- BL - Danmarks Almene Boliger
- BUILD - Institut for Byggeri, By og Miljø
- By og Land
- COK
- Concito
- Copenhagen Business School
- Danmarks Naturfredningsforening
- Dansk Industri
- Dansk Landskabsarkitektforening
- Dansk Magisterforening
- Danske Planchefer
- Danske Regioner
- Den Danske Landinspektørforening
- DJØF
- DSB Ejendomsudvikling
- DTU Management Engineering
- FAB
- FAOD Forbundet Arkitekter og Designere
- Fonden Teknologirådet
- Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse
- Forum for Dansk Bygningsmyndigheder
- Friluftsrådet
- IDA Trafik og Byplan
- Inst. for Geovidenskab & Naturforvaltning
- Komdir.dk
- Kommunernes Landsforening
- KTC
- Kunstakademiets Arkitektskole
- Kystdirektoratet
- Københavns Kommune
- Københavns Universitet
- Landskabsarkitektur og planlægning, KU
- Netværk for Yngre Planlæggere (NYP)
- NOAH
- Nævnenes hus - Plan, Energi og Fødevarer
- Park- og Naturforvalterne
- Rum, Sted, Mobilitet og By (RUC)
- Skov & Landskab, KU
- SMVDanmark
- Social- og boligstyrelsen
- Transportøkonomisk Forening (TØF)
- Vejdirektoratet
- Aalborg Universitet Institut for Fysisk Planlægning

Listen er under opdatering

Strategisk byledelse – fra vision til strategi

Strategier og planer indgår i stadig stigende omfang i kommunernes arbejde. Ledelse, planlægning og design af fremtiden indtager en større og større plads i de kommunale beslutningsfora og administrationer. Denne artikel berører to temaer inden for strategisk byledelse: vision og strategi og projekternes egendynamik samt dilemmaet om den strategiorienterede ledelse contra den sektorspecifikke faglige kompetence, stolthed og autonomi.

Af lektor emeritus **Henrik Toft Jensen**, RUC og leder af et følgeforskningsprojekt for DACs kurser om Strategisk Byledelse for kommunale direktører

Strategier forudsætter visioner, billeder og forestillinger om den gode fremtid. Hvordan kan kommunen være med til at fremme en ønsket udvikling? Hvordan kan kommunen søge at dæmme op for en utilfredsstillende udvikling inden for eksempelvis trafik, befolkningsstruktur og erhverv? Ønsker til fremtidens skal på dagsordenen, samtidig skal de daglige udfordringer løses gennem samarbejder i den kommunale administration. Hertil kommer, at kommunerne i stigende grad har samarbejde med eksterne investorer og bygherrer. Dette samarbejde forudsætter, at disse tror på, at kommunen kan fastholde strategi, politikker og aftalevillighed.

Strategisk byledelse **1**

Projekternes egendynamik og strategisk beslutningskraft

Strategisk byledelse forudsætter en klar vision for kommunens og byens udvikling. Byledelse, strategi og planlægning er de værktøjer, der kan realisere visionen, hvis de ydre rammer gør det muligt. Udviklingen i en kommunens økonomiske og regionale vilkår spiller en stor rolle for kommunens muligheder for at realisere strategier, der fremmer kommunens visioner.

Hvis man ikke ved, hvor man vil hen, er der ingen udvikling, der er gunstig. Derfor er visionen sammen med de vilkår, som betinges af omgivelserne, det

FOTO: FOTOVOYAGER

Prøv at sætte egen kommune ind i skemaet og prøv at placere følgende tilfældigt udvalgte projekter i det konstruerede firefeltsskema:

- Frederiksberg hospitalsgrund
- Tønder
- Randers Flodby
- Trekroner og Musicon Roskilde
- Fredericia og Aabenraa Havn
- NærHeden Tåstrup
- Holbæk Havn
- Forstæder til Odense
- Carlsberg
- Kalvebod Brygge
- Aarhus Havn

egentlige grundlag for realiseringen af strategien. En visions- og strategiudformning bør bygge på en politisk enighed, der muliggør at fastholde visionen, selvom det politiske flertal skifter. Det er vigtigt at søge at sikre, at opbakningen til visionen opfattes som blivende, så kommunalbestyrelsen ikke ændrer kurs for mange gange. Visionen skal være så robust, at vision og strategi ikke ændres løbende. Samtidig må visionen ikke spærre for udsyn, så man overser nye muligheder, som kræver justering af strategien.

Nogle kommuner har formået at tilrettelægge processer, der sikrer, at visionerne for kommunens fremtid er opnået gennem seminarer for kommunalbestyrelsen med dialoger om fremtidsvisioner, så der er sikret en fælles vision, som der er ejerskab til blandt politikerne, i administrationen, i kommunens interessegrupper og blandt ildsjælene i kommunen. Den overliggende vision står over for de enkelte projekters egendynamik. Dilemmaet er visionen contra fristende tilbud. Strategien kan opfattes som et værktøjssæt, der kan være med til at sikre, at visionen får indflydelse på udviklingen. En god robust strategi er et godt middel til at sikre, at visionen ikke forsvinder i fristende tilbud eller bygherkrav.

Projektplanlægningens egendynamik

Når kommunernes faktiske fysiske planlægning skal beskrives, vil det ofte kalde på begrebet projektplanlægning. Projektplanlægningens udgangspunkt er ofte relateret til en samlet by- og kommunevision, men denne relation kan ofte synes mindre tydelig end projektplanlægningens egendynamik, når projektet udvikles og realiseres. I virkelighedens verden degenererer megen bystrategisk ledelse til projektplanlægning med fokus på de enkelte projekters succes ofte uden megen relation til den samlede vision og strategi for kommunens udvikling og projektets rolle i vision og strategi. Der spørges ofte: Hvor blev visionen af?

Dette gælder ikke blot for kommunernes samarbejde med private developere og investorer, men også for kommunernes samarbejde med store offentlige investorer som f.eks. regionssygehuse, universiteter

og testvindmøller. Her er det ofte den store offentlige investor, der i realiteten dikterer vilkårene ud fra institutionens ønsker. Institutionens funktioner søges optimeret ud fra forestillinger om, hvordan institutionen skal fungere, mens kommunens og den lokale ledelses visioner og strategi for kommunal sammenhængskraft og andre strategier ofte må vige pladsen for en udefrakommende institutions strategi.

Sammenhængen mellem de kommunale visioner, ressourcer og økonomiske formåen er illustreret i skema 1. En kommunes eller et steds karakteristika er en vigtig parameter for al strategi, men stedets muligheder er også stærkt afhængige af de ændringer i stedets omgivelser, som konjunktur og regional udvikling giver.

Skema 1: Kombinationen af vilkår og vision

VILKÅR: Økonomiske og regionale vækstmuligheder, handlekapacitet

		STORE	SMÅ
Ledelsens fokus på vision og strategi	STOR	Vision og strategi	Vision, men ingen strategikapacitet
	LILLE	Fremad uden retning	Laissez-faire

Frit efter: Eskild Hansen og Bjarne E. Jensen: Lokal ledelse, lokal vækst 2018, side 43.

Projekter, der er sig selv nok

En del projekter skabes med stort fokus på en vision og gode muligheder for høj vækst. Ofte ender projekterne med i store træk at være sig selv nok, uden at det kan ses, at visionen om projektets rolle i den samlede by- eller kommuneudvikling spiller den centrale rolle, som det oprindeligt var planlagt. Det gælder flere af de projekter, der kan placeres i kategorien "fremad uden retning".

”
 Det er sjældent, at
 ingeniører, arkitekter og
 andre planlæggere sætter
 deres lys under en skæppe
 og indimellem ses en vis
 distance til kommunal-
 direktørens regime.

Strategisk byledelse 2

Det administrative set-up: koordinering, silobekæmpelse og respekt for ekspertise (et dilemma i dagligdagen)

Den kommunale administration har traditionelt været og er i stor udstrækning stadig indrettet, så de enkelte forvaltningsområder har deres egen afdeling, hvad der i mange sammenhænge er en fornuftig organisering, idet kommunens specialviden på hvert forvaltningsområde således er samlet. Samtidig resulterer dette dog ofte i en silotænkning med en ret svag koordination mellem de forskellige forvaltningsområder. Dette er i øvrigt ofte understøttet af kommunalbestyrelsens udvalgsstruktur, der parrer forvaltningsområderne og kommunalbestyrelsens udvalg. I de mest ekstreme tilfælde i lukkede konstruktioner der hverken kan brydes af kommunalbestyrelsen eller kommunaldirektøren.

Den overordnede strategiske byledelse og planlægning hænger ikke altid lige godt sammen med de strategier, der er inden for en række kommunale sektorpolitik- og forvaltningsområder. Hensynet til de enkelte sektorområders velbeskrevne service- og udviklingsmål skal naturligvis tilgodeses. Kunsten er imidlertid at arbejde på at få sektorplanernes mål og

kommunens samlede vision til at hænge sammen. Det gælder for alle de kommunale forvaltnings- og politikområder lige fra ældreområdet til klima og bæredygtighed. Dette skulle gerne resultere i planer og strategier, der dels bygger på kommunale visioner dels på kommunale ressourcer og økonomisk formåen.

Borgerservice som en fælles indgang

Etableringen af borgerservice som en fælles indgang til kommunal service har mindsket nogle af de uheldige konsekvenser af de enkelte afdelingers siloautonomi.

De senere års bestræbelser på at styrke den samlede byledelse på bekostning af siloautonomien har tydeligvis styrket den tværgående koordinering. Der opstår samtidig et tydeligt behov for at enes om en ny balance mellem tværgående koordinering og overblik samt den sektorspecifikke faglige ekspertise.

Når strategi og fremtidsvisioner er på dagsordenen, er det imidlertid ikke kun de politiske brudflader i civilsamfundet og kommunalbestyrelsen, der er på spil, men også balancen mellem politikere og administration ofte materialiseret i samarbejde og balance mellem borgmester og kommunaldirektør. En gennearbejdet strategi og en vellykket implementering forudsætter et samarbejde mellem de forskellige sektorer og enheder i den kommunale administration. Dette indebærer en bekæmpelse af silotænkningen og ønsker om at være herre i eget

FOTO: FOTOVOYAGER

Den samlede byledning må sikre, at projektagerne ikke slippes løs uden hensyn til den samlede kommunale strategi og vision

administrative hus. Der kræves en tydelig byledning, som samtidig respekterer den faglige ekspertise, der er i den kommunale administrations forskellige sektorer. Her er en opgave, hvor kommunaldirektøren har en stor rolle at spille.

En særlig autonomi

I danske kommuner har planafdelingen ofte haft en særlig autonomi set i forhold til den øvrige kommunale administration. Afdelingen er lidt mindre præget af drift og i stedet af den tekniske og kreative fysiske planlægning. Det er sjældent, at ingeniører, arkitekter og andre planlæggere sætter deres lys under en skæppe og indimellem ses en vis distance til kommunaldirektørens regime.

Mange projekter fordrer forhandlinger med projektmagere, udviklere, kapitalinteresser og entreprenører. Ofte er kommunaldirektøren involveret i tilrettelæggelsen af disse forhandlinger. En strategisk byledning, der bygger på kommunale visioner, inddrager naturligvis planafdelingen i disse forhandlinger og i diskussionen af den samlede strategi i relation til projektageriet. Den samlede byledning må sikre, at projektagerne ikke slippes løs uden hensyn til den samlede kommunale strategi og vision eller uden hensyn til de relevante forvaltningers sektorplaner og ekspertise.

Kommunaldirektørens rolle bliver så at sikre dannelsen af fora, hvor projektageres ønsker og krav konfronteres med kommunens strategi og vision. Det er ikke nok blot at se på planafdelingen og

developernes projekter og resultater, men at sikre en integreret planlægning med en styrket teamkoordinatorrolle i planafdelingen, der konfronteres med kommunens visioner og strategier.

Den sektorspecifikke kompetence og autonomi, hvor hver sektor ved bedst og passer sit, stilles overfor en strategiorienteret ledelse med inddragelse af flere faglige kompetencer. De sektorspecifikke kompetencer må arbejde sammen og skabe fælles værdi med respekt for, men ikke dominans af sektorspecifikke kompetencer.

Dilemma og dobbeltopgave

Dilemmaet er: den strategiorienterede ledelse kontra den sektorspecifikke faglige kompetence, stolthed og autonomi.

Kommunalbestyrelsen og administrationen får samlet set en dobbelt opgave, nemlig at sikre en vision som omsættes til en strategi, der kan være en ledetråd for politiske beslutninger og administrationens afgørelser. Samtidig bør domæne- og silotænkningen mindskes, ligesom de forskellige afdelinger bør interessere sig for, hvorledes kommunens strategi kan få indflydelse på afdelingens administrationsopgaver.

UDVIKLINGSPLANLÆGNING I DANMARK

Undersøgelse af ikke-lovbundne planer for steds- og områdeudvikling

En ny screening har givet et hidtil uset overblik over ikke-lovbundne "planlægningsrum" for fysisk forandring og udvikling af steder og områder i Danmark. Planlægningen i disse ikke-lovbundne "planlægningsrum" forsøger bl.a. at italesætte sig selv som mere frisættende, faciliterende, samskabende og innovative. Men samtidig skabes potentielt også nye uklarheder over planernes fokus og virkefelt samt deres koordination med den øvrige planlægning.

Det er velkendt blandt planlæggere og andre aktører med interesse i stedsudvikling, at der rundt omkring i Danmark laves mange forskellige planer og strategier for områder udover den lovbundne kommune- og lokalplanlægning. De opererer ofte, men ikke altid, mellem kommuneplanens overordnede strategiske dele og lokalplanernes detaljerede og grundejerorienterede arealregulering, derfor er de tidligere blevet kaldt "mellemformsplaner".

De fokuserer på bydele, bymidter, mindre byer, landsbyer og nogle gange også større områder, og de får titler, hvor eksempelvis appellerende ord som "helhed", "udvikling", "vision" hyppigt indgår. Temamæssigt favner de bredt fra fokus på enkelte aspekter såsom "det grønne", "det blå", byliv, trafik til mere sammensatte emner, hvor helheder og tværgående bæredygtighed i højere grad har opmærksomhed.

Fænomenets omfang

Men hvor omfattende er fænomenet egentligt, og hvor mange forskellige slags planer og strategier kan identificeres og typologiseres? Det og mere til har vi undersøgt i en screening af hele landet i den første fase af forskningsprojektet "Udviklingsplanlægning i Danmark" på Aalborg Universitet. Vi har valgt betegnelsen "udviklingsplanlægning", da et gennemgående træk i de mange planer og strategier er at betragte planlægning som et strategisk udviklingsinstrument. I internationale studier og forskning diskuteres fænomenet også livligt under betegnelser som "soft spaces", "non-mandatory planning" og "informal planning", men til forskel fra mange andre lande så er myndigheder og især kommunerne i Danmark selv nøgleaktører i tilvejebringelse af denne ikke-lovbundne planlægning.

Vi har i vores undersøgelse identificeret tæt ved 1.100 af disse planer og strategier. Samtlige 98 kommuner gør brug af udviklingsplanlægning, og det er tydeligt, at fænomenet har fået en markant plads blandt mange planlæggere.

Om undersøgelsen

Undersøgelsen er først og fremmest et øjebliksbillede af de forskellige plantyper, der eksisterer ud over kommune- og lokalplanlægningen. Det er vanskeligt at definere og afgrænse fænomenet entydigt,

Af Frida Dalbjerg Kunnerup, Carsten Jahn Hansen, Henrik Halkier og Laura James, Aalborg Universitet, og Maria Aaen, Dansk Kyst- og Naturturisme

men vi har fokuseret på produkter og processer, der relaterer specifikt til fysisk forandring og udvikling af steder og områder. Screeningen blev gennemført over 4-5 måneder hen over vinteren 2023-2024 og tog først udgangspunkt i ca. 15 søgeord, hvilket senere blev udvidet væsentligt, efterhånden som søgeprocessen afslørede et behov for at favne betydeligt flere mulige betegnelser for planer, strategier, visioner med videre.

Søgningen foregik på internettet primært via myndighedsbaserede kilder. Dette kan potentielt have udeladt planprodukter, som måtte være etableret i anden regi f.eks. via samarbejder i lokalsamfund, i borgerforeninger og landsbyer eller blandt erhvervsaktører, konsulenthuse og arkitektfirmaer. Indtrykket er dog, at disse alligevel ofte finder vej til kommunale hjemmesider, særligt når realiteter om prioritering af arealer og fysiske forhold skal afklares og bliver et offentligt anliggende. Dertil var søgningen sensitiv i forhold til, at søgemekanismer på internettet og på myndigheders hjemmesider virker forskelligt.

Det er også sandsynligt, at der eksisterer endnu flere af disse planer derude, f.eks. fordi plandokumenter ikke er uploadede. Det er dog indtrykket, at screeningen giver et ganske dækkende billede af fænomenet i Danmark, idet plantyperne typisk er lavet mhp. bred kommunikation og således også med et ønske om stor tilgængelighed og synlighed på internettet.

Et væld af plantypologier og planer

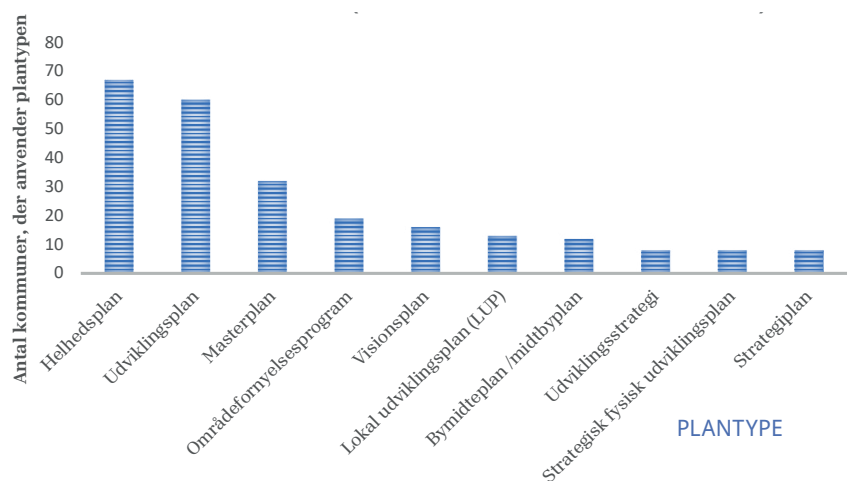
Screeningen har givet et, tør vi godt sige, hidtil uset overblik over ikke-lovbundne "planlægningsrum" for fysisk forandring og udvikling af steder og områder i Danmark. Vi identificerede i alt 127 forskellige typer af udviklingsplanlægning og derudover 36 enkeltstående plandokumenter, der ikke kunne kategoriseres indenfor en typologi.

Sidstnævnte var f.eks. planer med stedsspecifikke titler som GladsaxeLiv og Kolding 2050, der ikke omtales som en bestemt plantype. De mest fremtrædende plantyper var helhedsplaner og udviklingsplaner, som har fundet anvendelse i henholdsvis 67 og 60 af kommunerne, se figur 1. Herefter følger en mere jævn fordeling af plantyper.

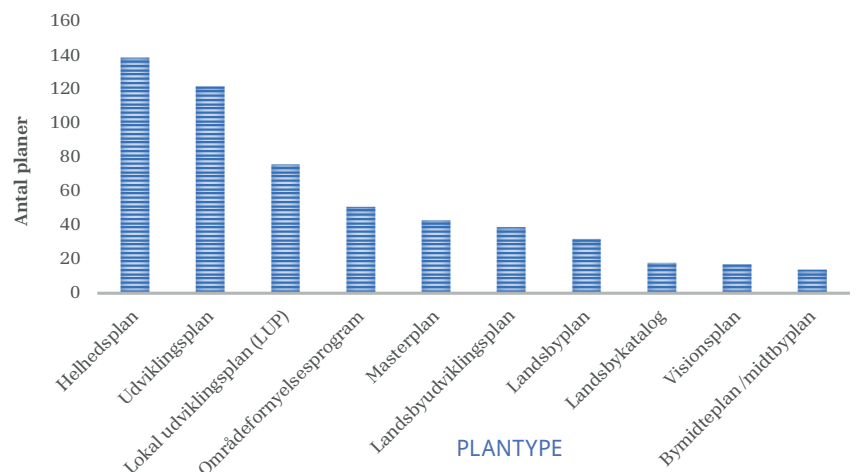
Ses der nærmere på antallet af planer fordelt på plantyper, se figur 2, så er helhedsplaner og udviklingsplaner igen de mest anvendte, mens lokale udviklingsplaner (LUPs) er så hyppigt anvendt i 13 kommuner, at de tilsammen bringer plantypen op på en tredjeplads på landsplan i samlet antal.

Brugen af begreberne som selvbeskrivelse virker således mere eller mindre vilkårlig. Dertil synes der indimellem at være et behov for at blødgøre planlægningsbegrebet, så man trods brug af betegnelsen "plan" samtidig ønsker at signalere, at der ikke er tale om en plan i traditionel og måske mere fastlåst og rigid forstand. Det er ikke så meget en plan, at det gør noget. Som læser skal man derimod ofte forstå, at der er tale om et mere fleksibelt og bøjeligt instrument, der er åbent for diskussion.

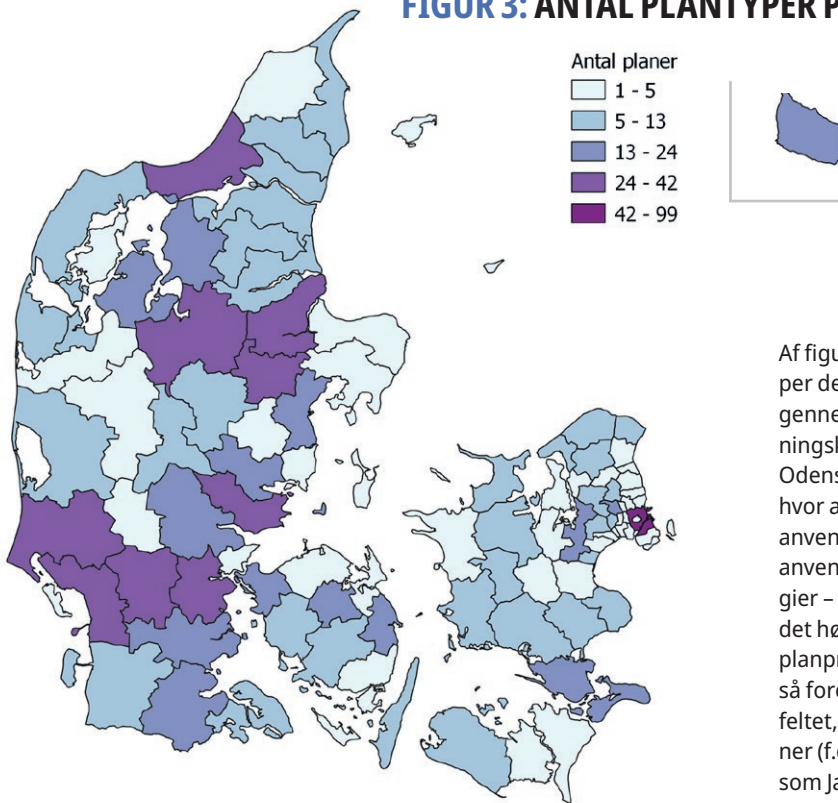
FIGUR 1: DE 10 MEST FREMTRÆDENDE PLANTYPER

FIGUR 2: DE 10 MEST FREMTRÆDENDE PLANTYPER (ANTAL PLANER)

FIGUR 3: ANTAL PLANTYPER PR. KOMMUNE

Om screeningen

Screeningen af kommunernes udviklingsplanlægning er foregået hen over 4-5 måneder i vinteren 2023/2024.

Søgningen har primært fundet sted via myndigheds-baserede kilder – herunder kommunale, tværkommunale og regionale hjemmesider.

Screeningen er en del af projektet 'Udviklingsplanlægning i Danmark – planlægningsrum for bæredygtig stedsudvikling', som er finansieret af Realdania, Aalborg Universitet og Dansk Kyst- og Naturturisme. Se mere på plan.aau.dk/up

En klar tendens var desuden, at der forekom mange enkeltstående og situationsbundne planprodukter, som tilsyneladende ikke har dannet skole ud over kommunegrænsen, altså kan de betragtes som skabt til lejligheden eller som eksperimenter – ud af de 127 identificerede typologier blev 86 udelukkende anvendt i én enkelt kommune. Eksempler på plantyper, der falder inden for denne kategori, er centerplan, mulighedsstudie, udviklingsperspektiv og byrumsstrategi, men også typisk sammensatte typer som f.eks. masterplan og udviklingsprogram, strategi- og masterplan samt visions- og strategiplan.

Ses der nærmere på, om planprodukterne er et udtryk for en planlægningsmodel, dvs. hvorvidt den samme plantype anvendes som model flere forskellige steder i kommunen, så viser dette sig at være tilfældet for 35 % af samtlige planprodukter. Dette indikerer, at nogle eksperimenter over tid modnes og etableres som koncepter for udbredelse af visse plantyper. Dette er særligt fremtrædende for lokale udviklingsplaner (LUP), områdefornyelsesprogrammer og helhedsplaner, der udgør de tre plantyper, som oftest indgår i planlægningsmodeller. I alt har 32 kommuner skabt mindst én model for deres udviklingsplanlægning.

En særlig kategori af plantyper er by- og områdefornyelsesprogrammer, da disse er forbundet til og udspringer af lovgivningsmæssige rammer. De er som sådan ikke umiddelbart indenfor skiven ift. at undersøge udviklingsplanlægning som fænomen. Når de alligevel er med i screeningen, skyldes det, at disse plantyper i mange tilfælde kombineres med eller viderebearbejdes til forskellige former for udviklingsplanlægning.

Af figur 3 fremgår, hvor mange forskellige plantyper de enkelte kommuner har i spil. Her er antallet gennemgående højt i kommuner med store befolkningskoncentrationer (f.eks. København, Aarhus og Odense). Der er dog også variationer i dette billede, hvor adskillige knap så befolkningsrige kommuner anvender et betydeligt antal plantyper. I gennemsnit anvender kommunerne 4,7 forskellige plantypologier – rangerende fra 1 som det laveste til 17 som det højeste antal. Ses der på det samlede antal af planprodukter for kommunerne, illustreret i figur 4, så forekommer der en større variation blandt førerfeltet, der både inkluderer befolkningsrige kommuner (f.eks. København) og land-/oplandskommuner som Jammerbugt og Hedensted. Der er i gennemsnit identificeret 10,8 planer pr. kommune – rangerende fra 1 som det laveste til 99 som det højeste antal. Tilsammen kan de to figurer indikere forskelle i prioritering af en mere strategisk orientering af planlægning og i plankultur kommunerne imellem.

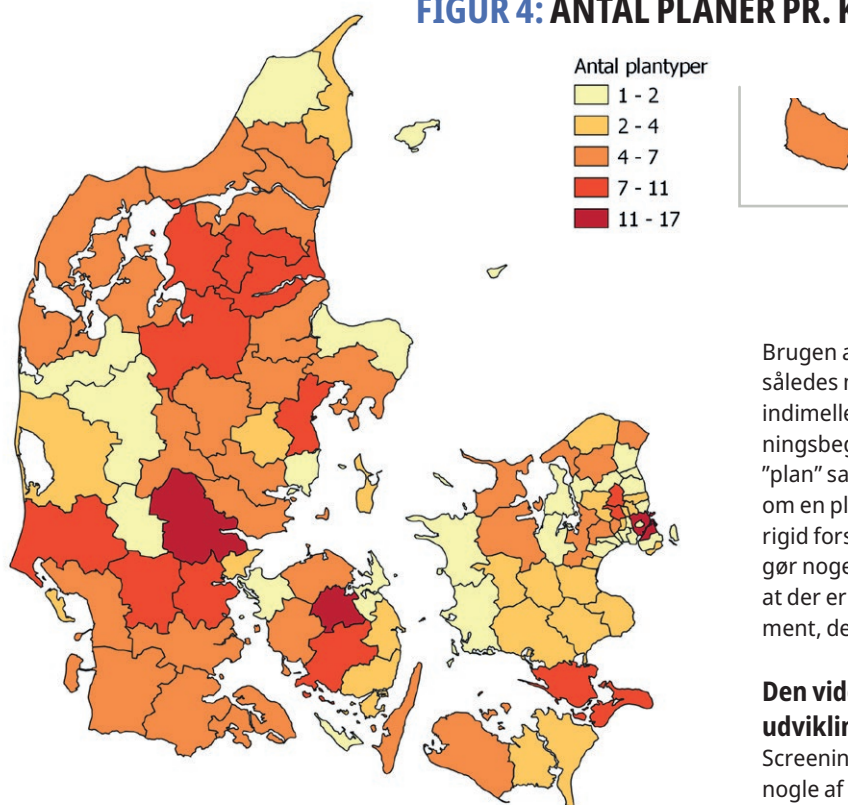
Hvordan defineres planerne?

Den store mangfoldighed af typologier tyder på en høj grad af frihed i kommunerne og lokalsamfund til at tilpasse planlægningen til stedet og den konkrete situation. Men undersøgelsen indikerer også, at dette kan medføre risiko for begrebsforvirring blandt de aktører, som producerer og/eller anvender planprodukterne. For hvad er eksempelvis forskellen på en udviklingsplan, en udviklingsstrategi, et udviklingsprogram og et udviklingsperspektiv?

Vi undersøgte således et udsnit af plandokumenter med hensyn til deres definitioner af sig selv som planprodukt for at afklare, om der var overensstemmelse mellem, hvordan forskellige kommuner bruger begreberne. Er helhedsplaner eksempelvis det samme på Sjælland som i Nordjylland, og hvordan adskiller plantypen sig fra udviklingsplaner og masterplaner?

Nogle af de karakteristika og nøgleord, der gik igen på tværs af plantyper, var; strategisk, brugerdriven, helhedsorienteret, dynamisk og fleksibel. Mange af definitionerne var dog så overordnede og generiske, at det var svært at skelne de enkelte typer fra hinanden. En begrebsforklaring, der i den ene kommune omhandlede masterplaner, kunne være næsten identisk med en beskrivelse af en helhedsplan i en anden. Mange af definitionerne kan således hævdes at være et forsøg på at sætte ord på det brede udviklingsplanlægningsfænomen snarere end at handle om at definere specifikke typologier.

FIGUR 4: ANTAL PLANER PR. KOMMUNE

Resultat

Screeningen resulterede i en kategorisering af omkring 1100 planer ud fra parametrene; hovedansvarlig, medvirkende aktører, titel på produktet, årstal, skala og geografi, tematikker, betydningsfulde variabler, og om der er opstået en model for den tilhørende plantype.

Samtidig blev der i flere af definitionerne vekslet mellem planbetegnelser, hvilket kan gøre det svært for brugere at få et klart billede. Herunder ses et eksempel fra en beskrivelse af en 'strukturplan', der i løbet af definitionen skifter navn og i stedet refereres til som en helhedsplan:

*"En **strukturplan** skal fastlægge den fysiske udvikling for en by på kort og langt sigt, så der skabes sammenhæng mellem byggeri, grønne områder og udbygning af infrastruktur og service [...] Den er en **helhedsplan** for en mindre by, hvor lokal viden i høj grad anvendes ved udarbejdelsen."*

En anden erfaring fra undersøgelsen var, at 58% af de 127 identificerede typologiers titel (f.eks. -plan, -strategi eller -vision) endte på "-plan", mens "-strategi" udgjorde 36%. Titlernes forskellige endelser afspejlede dog langt fra altid karakteren af det egentlige indhold. Denne tendens var især tydelig blandt definitionerne for udviklingsplaner, hvor en stor del blev indledt med en argumentation for, at en udviklingsplan ikke er en plan – men snarere en vision, en strategi eller et værktøj.

Herunder ses fire eksempler:

- "Det er vigtigt at slå fast, at en udviklingsplan er en vision – og altså ikke en færdig plan."
- "En udviklingsplan er mere en strategi, end den er planlægning. Den er mere en vision og en retning end en færdig plan."
- "En strategisk udviklingsplan er mere en vision og retning for byudvikling end en plan."
- "Udviklingsplanen er et værktøj frem for en endelig plan."

Brugen af begreberne som selvbeskrivelse virker således mere eller mindre vilkårlig. Dertil synes der indimellem at være et behov for at blødgøre planlægningsbegrebet, så man trods brug af betegnelsen "plan" samtidig ønsker at signalere, at der ikke er tale om en plan i traditionel og måske mere fastlåst og rigid forstand. Det er ikke så meget en plan, at det gør noget. Som læser skal man derimod ofte forstå, at der er tale om et mere fleksibelt og bøjeligt instrument, der er åbent for diskussion.

Den videre undersøgelse af udviklingsplanlægning i Danmark

Screeningen dokumenterer og illustrerer således nogle af de forandringsstræk ved planlægning, som har været diskuteret i en årrække. Planlægningen i disse ikke-lovbundne "planlægningsrum" forsøger bl.a. at italesætte sig selv som mere frisættende, faciliterende, samskabende og innovative. Men samtidig skabes potentielt også nye uklarheder over planernes fokus og virkefelt samt deres koordination med den øvrige planlægning.

Vi har i denne artikel kun beskrevet nogle få aspekter af den omfattende screening. De indledende resultater viser, at der eksisterer et betragteligt erfaringsgrundlag med anvendelse af udviklingsplanlægning i hele Danmark – på tværs af skala, geografi og tematikker. Dette understreger utvetydigt fænomenets relevans, og at der er en udbredt opfattelse af et behov for planlægning for steds- og områdeudvikling, der rækker udover kommune- og lokalplanlægning. Det giver anledning til mange spørgsmål f.eks. om forskellige motiver bag brugen af udviklingsplanlægning, og hvad dette fænomen tilfører af både "udviklings- og planlægningsmæssig merværdi"? Der ønskes et nærmere indblik i erfaringer med organisering, samarbejder, partnerskaber, borgerinddragelse, osv. – kort sagt vedrørende al den planlægningspraksis og koordination, der ligger bag de ikke-lovbundne planer. Endelig vil det være interessant at belyse forskellige bud på relationer til den lovbundne planlægning, samt hvordan ikke-lovbundne planer eventuelt også "taler sammen" indbyrdes.

Dette vil vi i de kommende måneder undersøge nærmere gennem detaljerede casestudier rundt i hele landet, resultaterne fra disse vil sammen med screeningen danne grundlag for afrapportering og formidling til både professionelle planaktører og forskere.

AARHUS KOMMUNE

Forskningsprojekt sætter fokus på omstillingen til bæredygtige bysamfund

AARHUS KOMMUNE tager et ambitiøst skridt mod en grønnere fremtid. Et skridt direkte forankret i de høje ambitioner fra klimaforliget som et bredt flertal i Aarhus Byråd netop har vedtaget. Med et nyt forskningsprojekt sættes der fokus på en omstilling af kommunens forskellige bytypologier gennem 3-5 bylaboratorier. En omstilling med det mål at skabe bæredygtige bysamfund.

I et samarbejde med Arkitektskolen Aarhus og Dansk Byplanlaboratorium undersøger projektet, hvordan den fysiske planlægning kan bidrage til at reducere CO₂-udledning og skabe mere attraktive byer. Projektet blev igangsat den 1. april 2024 og fortsætter de kommende tre år. I projektet er der etableret en styregruppe, der udover stadsarkitekt Anne Mette Boye består af konstitueret forvaltningschef Michael Tolstrup, professor Tom Nielsen, direktør Tina Saaby og kommuneplanchef Esben Obeling, herudover står postdoc Kasper Albrechtsen centralt i projektet.

Helt ind i maskinrummet

Som baggrund for projektet udtaler projektejer stadsarkitekt Anne Mette Boye, "vi kan kun lykkes med den bæredygtige omstilling, hvis den er stedsspecifik og løfter bykvaliteten. Det burde jo være oplagt, men det kræver faktisk, at vi arbejder på nye måder og med konkrete løsninger. Derfor har vi brug for at udvikle vores arkitektoniske metoder og indsatser, at samle vores viden på tværs af forskning og praksis og lade os inspirere af erfaringer nationalt og internationalt. Derfor er vi, som kommune, gået ind i dette projekt og har forankret det helt inde i maskinrummet sammen med planstrategien, så vi får koblet forskning og praksis. Dette er samtidig det første skridt i vores Aarhus By- og Landskabslaboratorium, hvor vi løbende vil undersøge og afprøve udviklingen af fremtidens byer og landskab."

Kasper Albrechtsen peger på, at det centrale i projektet, "er en grundig analyse af kommunens forskellige bytypologier og deres unikke karakteristika.

Her er målet at udvikle skræddersyede løsninger, der tager højde for de unikke udfordringer og potentialer i de forskellige bytypologier. Vi vil gøre dette gennem en dyb stedslæsning af det eksisterende og derigennem arbejde sammen med byerne udvikle handlingsplaner og konkrete løsninger, der efterfølgende kan danne grundlag for en metodeudvikling."

Konkret søger projektet løsninger, der tager højde for de specifikke udfordringer og potentialer i de forskellige bytypologier, samt metoder der kan anvendes til at udpege, værdisætte og udvikle stedspecifikke løsninger, der reducerer CO₂-udledning og integrerer bæredygtige principper. I bylaboratorierne mødes forskere, planlæggere, fageksperter, myndigheder, borgere og andre interessenter for at arbejde med aktuelle problemstillinger og udvikle konkrete handlingsplaner. Handlingsplaner der peger på, hvordan CO₂-udledningen kan reduceres, incitamentet til klimavenlige valg sikres og en forbedret bykvalitet opnås.

Lad os udvikle erfaringer

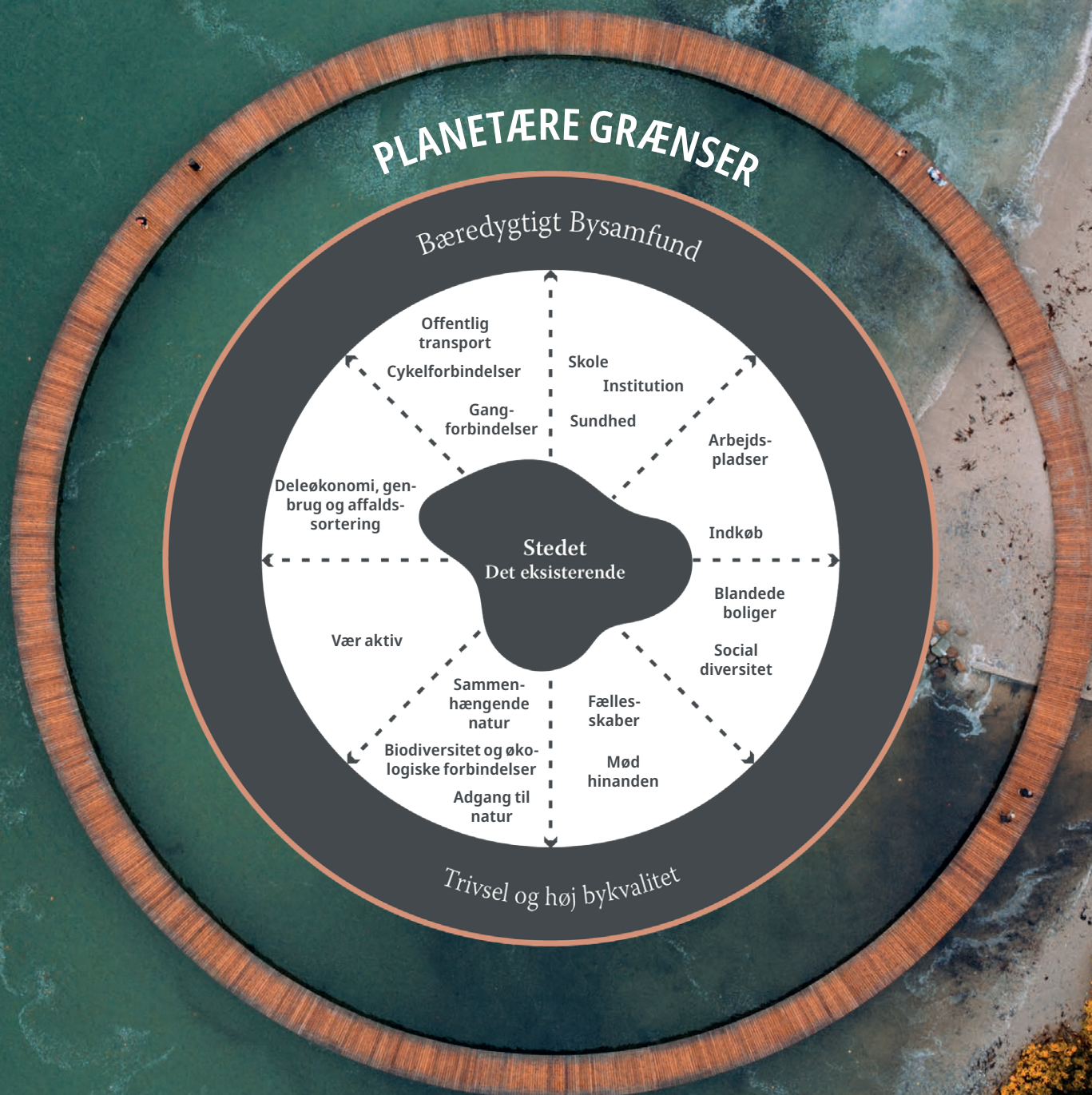
Vi ønsker at øge vores viden om den grønne omstilling af vores byer og bysamfund. Vi inviterer derfor alle med gode ideer, erfaringer eller eksempler til at tage kontakt. Mange står over for de samme udfordringer, så lad os endelig udveksle erfaringer.

I kan skrive til Anne Mette på anmebo@aarhus.dk eller Kasper på kal@aarch.dk. Vi vil løbende formidle vores erfaringer bl.a. her i Byplan Nyt.

Kilde: Pressemeddelelse

Planetære grænser: Konkret søger projektet løsninger, der tager højde for de specifikke udfordringer og potentialer i de forskellige bytypologer, samt metoder der kan anvendes til at udpege, værdisætte og udvikle stedsspecifikke løsninger, der reducerer CO₂-udledning.

FOTO: WIRESTOCK

Kurser og konferencer – ses vi?

Gå til byudvikling

For dig som borger, hvis du vil vide, hvordan du kan påvirke byens udvikling

Det får du på kurset: Indblik i processerne i kommunen og viden om, hvordan du som borger kan involvere og engagere dig i byudviklingen og øve indflydelse. På kurset skaber vi et fælles sprog og afsæt for forståelsen af udformningen af vores by. Og vi ser nærmere på arkitekturens virkemidler, når vi – i fællesskab – oplever byen i øjenhøjde. I samarbejde med CAFx og Vesterbro Lokaludvalg.

Tid og sted: 12., 19. og 26. august 2024, København

Forstå kommunen, når du byudvikler

Kurset giver et dybdegående indblik i kommunale processer, forvaltning, økonomi og politiske logikker

Det får du på kurset: Hvordan kan samarbejdet mellem private aktører og kommuner optimeres? Hvordan kan man som udvikler/rådgiver forberede sig bedst muligt, så man matcher planer og krav? Med kurset 'Forstå kommunen, når du byudvikler' sætter Byplanlaboratoriet fokus på samspillet mellem private aktører og kommunen. Du får bl.a. indblik i lokalplanlægning, forvaltningens praksis og den politiske logik bag.

Tid og sted: Efterår 2024

August 2024

September 2024

Oktober 2024

Kulturmiljøer og bygningsarv i planlægningen

Kursus om fysisk kulturarv, bygningsbevaring og udvikling af kulturmiljøer

Det får du på kurset: Forståelse for registrering, vurdering og værdisætning af fysisk kulturarv. Kendskab til en række lokalplaner med bevaringsbestemmelser, og hvordan de fungerer. Overblik og introduktion til de forskellige metoder, aktører og interessenter, der spiller en rolle, når kulturmiljøer og bygningsarv er en del af planlægningen.

Tid og sted: 11. og 12. september 2024, Roskilde

Lokalplanlægning i praksis

Kursus for planlæggere, der udarbejder lokalplaner i det offentlige såvel som i det private

Det får du på kurset: Et intensivt 2-dages kursus, der opbygger dine kompetencer som lokalplanlægger. Fokus på lokalplanens formelle og juridiske indhold, koblingen til stedet og lokalplanens formål. Vi arbejder med, hvordan vi sikrer, at der er overensstemmelse mellem visionen og lokalplanens redegørelse, formål, bestemmelser og sammenhæng mellem lokalplanlægningen og administration af lokalplanerne.

Tid og sted: 23. og 24. oktober 2024, Roskilde

LABORATORIE-EVENTS

Hold også øje med de andre typer af events, vi tilbyder i Laboratoriet. De er gratis, formaterne kan være alt fra gå-hjem-møder, workshops og webinarer til seminarer. Har du idéer til temaer, som vi bør tage under lup i Laboratoriet, er du meget velkommen til at kontakte os. Se altid aktuelle udbud af kurser, konferencer og laboratorieevents på www.byplanlab.dk

Planlægger til byudvikler

Kursus for kommunale projektledere på planområdet, om planlæggerrollen i transformation

Det får du på kurset: Forløbet understøtter og styrker dig som kommunal projektleder, der arbejder med byudvikling. Du får værktøjer til at drive processer, bedre forståelse for magt og politik, inspiration til arbejdet med netværksledelse, metoder til at navigere i komplekse interesser, dagsordener og beslutningsgange. Både kompetenceudviklingsforløb og projektudviklingsforløb.

Tid og sted: 7 kursusdage over 5 kursusgange i 2024 og 2025

Bæredygtig Planlægger

Kursussamarbejde mellem Dansk Byplanlaboratorium og Rådet for Bæredygtigt Byggeri

Det får du på kurset: På dette kursus lærer du at implementere og sikre bæredygtighedstiltag i fysisk planlægning. Kommunale planlæggere befinder sig i krydsfeltet mellem politik, økonomi, byggeriets parter og bæredygtighedsdagsordenen, der udvikler sig med rivende hast. Der er derfor behov for viden, netværk og sparring for at styrke kommunernes evne til at implementere løsninger i en bæredygtig retning.

Tid og sted: 15. november, 27.-28. november 2024

November 2024

Udbygningsaftaler og medfinansiering fra A til Z

Kursus for dig, der arbejder med planlægning og etablering af infrastruktur

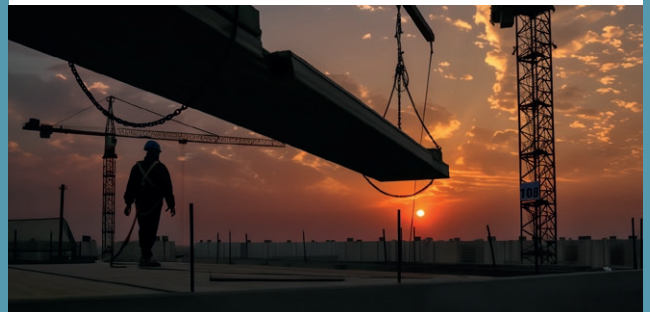

Det får du på kurset: Mange kommuner har i årene arbejdet med udbygningsaftaler, men særligt den meget omtalte sag om brugen af udbygningsaftaler i Aalborg Kommune har understreget, at der er behov for at præcisere brugen i praksis. På kurset lærer du om de forskellige medfinansieringsmuligheder bl.a. udbygningsaftaler, vejbidrag og adgangstilladelser, samt deres fordele og ulemper.

Tid og sted: 12. november 2024, Fyn

Økonomi i byudviklingsprojekter

Kursus for kommunale planlæggere og beslutningstagere, der arbejder med byudvikling og byudviklingsprojekter

Det får du på kurset:

- Øget forståelse for forhandlingssituationen mellem myndighed og markedsaktører.
- Øget forståelse for de rationaler, der driver forskellige udviklertypers regnestykker.
- Erfaring med at opstille et projektøkonomisk regnestykke igennem konkrete cases.

Tid og sted: 27. og 28. november 2024

DANSKE PARKDAGE 2024

Operaparken. Foto: Per Frost, Technidrone

FREMTIDENS GRØNNE BYER

BREAK-OUT SESSIONER

- Grøn byudvikling
- Kirkegården i den grønne by
- Regnvand med kvalitet
- Ledelse med et grønt skær

MENNESKER, FÆLLESSKABER, PLANLÆGNING OG POLITIK

“Fremtidens Grønne Byer” er anslaget til 2024-udgaven af konferencen Danske Parkdage. Den afholdes i København, hvor vi sætter fokus på, hvordan vi kan rumme og planlægge for mennesker, fællesskaber og de hensyn, som kan løftes i en grøn by.

Du får

- Viden og inspiration til at udvikle og drifte byen og dens grønne rum, mødesteder og muligheder
- Overblik over, hvordan man driver processer med mange aktører og interessenter i byen
- Input til arbejdet med fremtidens grønne by i en politisk styret organisation
- Spændende og inspirerende oplæg fra forskere, aktører og nøglepersoner i arbejdet med byen

Vi besøger Operaparken, grønne projekter og byrum i både København og omegnskommuner.

Konferencen afholdes i 2024 for 24. gang.

**PARK &
NATUR-
FORVALTERNE**

IDA, KØBENHAVN
18.-19.-20. SEPTEMBER 2024

PROGRAM OG TILMELDING: www.parkognatur.dk